

Innskudd og uttak fra aksjeselskaper

Advokatenes fagdager, 20. mai 2022

Advokatfirmaet Selmer AS v/Andreas Jarbø
og Sverre Hveding

1

Agenda

- 1) Utgangspunkter – Skatt og selskapsrett ved innskudd og uttak fra aksjeselskap
  - Aksjelovens og skattelovens utgangspunkter
- 2) Lån eller egenkapital?
  - Likheter/ulikheter og fordeler/ulemp
- 3) Nærmere om egenkapital
  - Kontanter, fordringer og tingsinnskudd
  - Økning av pålydende vs. nye aksjer
- 4) Uttak
  - Lån / utbytte / tilbakebetaling av kapital mm.
- 5) Fusjon og fisjon - skatteeffektiv endring av eierstruktur og eierskap mv.
- 6) Regjeringens ferske forslag om stoppregel forbruk av et selskaps fly, båter og eiendom

2

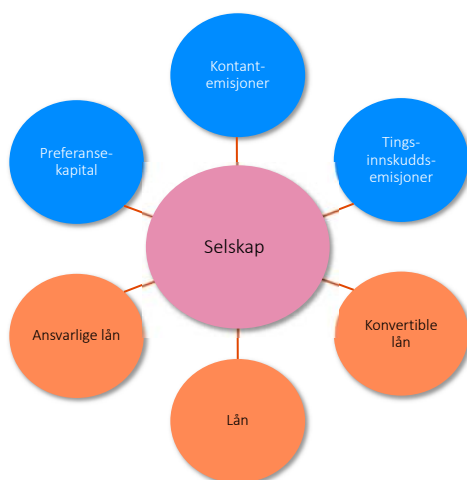
Utgangspunkter – Skatt og selskapsrett ved innskudd og uttak fra aksjeselskaper

Aksjelovens og skattelovens utgangspunkter

3

Forskjellige måter å skyte penger inn i et selskap

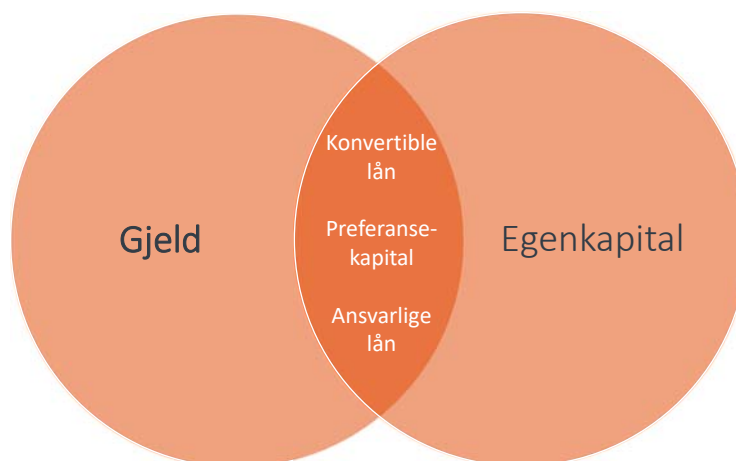

- En rekke måter å finansiere et selskap på
- Hovedskille mellom egenkapital og gjeld
  - Rettslige egenskaper
  - Prosessene
  - Oppside / nedside
- Frittstående tegningsretter, tegningsrettsaksjer og opsjoner gir normalt ikke penger til selskapet "up front"

4

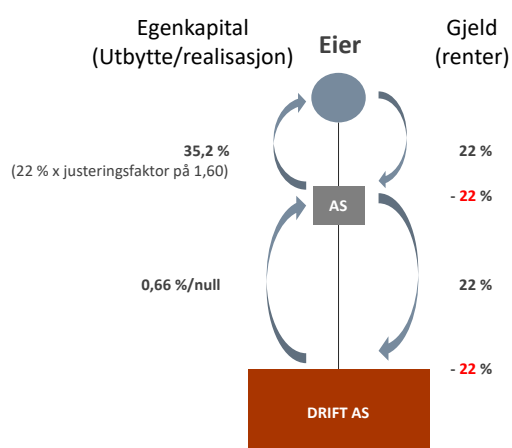
Gjeld, egenkapital og "hybridkapital"

SELMER

5

Skattemessige utgangspunkter

- **Skattlegging av lån**
  - Tilbakebetaling av lån er alltid skattefritt
  - Renter skattlegges som alminnelig inntekt (22 %) hos långiver og gir fradrag hos låntaker = nøytralt
  - NB: Rente til privat aksjonær ut over *skjermingsrente* skattlegges som utbytte!
  - Rentebegrensingsregler?
- **Aksjonærmodellen**
  - Skatt på utbytte og gevinst: 35,2 %
  - Ikke fradrag for utdelende selskap
- **Fritaksmetoden**
  - 0,66 % skatt (3 % x 22 %) på utbytte til AS og null skatt på gevinst ved realisasjon av aksjer
  - Ikke fradrag for utdelende selskap

SELMER

6

FI-FU og aksjenes skatteposisjoner

- **Sentrale skatteposisjoner**

- Skattemessig inngangsverdi
  - Avgjørende for gevinst- og tapsoppgjør ved realisasjon for privatpersoner
- Skattemessig innbetalt kapital
  - Kan tilbakebetales uten beskatning
  - Hva hvis man ikke spesifiserer hvilke aksjer som selges/kjøpes?
- Innbetalt kapital følger aksjen uendret!
  - Gave, salg, fusjon ++

- **FI-FU: Først inn – først ut**

- De eldste aksjene skal anses realisert først
  - Gir skattemessig utslag dersom kun deler av aksjeholdningen realiseres
  - Eldre aksjer har lavere inngangsverdi enn nyere aksjer?
  - Hjelper det å avtale hvilke aksjer som selges (selge nye aksjer?)

Før nøyaktig aksjebok med aksjenummer og dato for erverv !

7

Lån eller egenkapital?

Likheter/ulikheter og fordeler/ulempes

8

Hovedforskjeller på fremmedkapital og egenkapital

Gjeld

- Gjeld i balansen
- Forfallstidspunkt
- Ikke tapsabsorberende
- Enkel prosess og raskt å etablere
- Vedtas av styre/daglig leder (aksjonæravtaler?)
- Enkel prosess for tilbakebetaling (fleksibelt)
- Normalt rente – og avkastningen er normalt begrenset
  - Ordinær rente
  - "pay as you can"
  - Profit participation (asl § 11-14)
  - Rente er skattepliktig

Egenkapital

- Egenkapital i selskapets balanse
- Generalforsamlingen vedtar eventuell tilbakebetaling
- Tapsabsorberende
- Mer omfattende prosess
  - vedtas av GF - 2/3-flertall - kan gi styrefullmakt,
  - innskudd må bekreftes av tredjepart
  - må registreres i Foretaksregisteret
  - ofte regulert i aksjonæravtaler
- Mer komplekst å få tilbakebetalt, fordrer generalforsamlingsbeslutning
- Ikke rente, men andel overskudd mv. Ingen begrensning på avkastning
- Skattlegging etter aksjonærmodell og fritaksmetode

9

Hybrid kapital

Hybridkapital kjennetegnes ved at det formelt er enten fremmed- eller egenkapital, men har egenskaper som tilhører den andre kapitalformen

Konvertible lån: Lån som gir låntaker rett til å kreve konvertering av lånet til egenkapital (aksjer)

Ansvarlige lån: Lån som står bak all annen gjeld

Preferansekapital: Kapital der avkastningen (ved utdelinger) er begrenset til innskutt kapital pluss en rente

10

Nærmere om egenkapitalinnskudd

11

Ordinære kapitalforhøyelser

Kontantemisjon

- Tilfører kapital
- Utgangspunkt: Fortrinnsrett for eksisterende eiere
- Innskuddet kan bekreftes av revisor, bank og advokat

Emisjon ved motregning av gjeld

- Styrker egenkapitalen, men tilfører ikke likviditet
- Krever revisorbekreftet styredegjørelse
- Innskudd/motregning må bekreftes av revisor

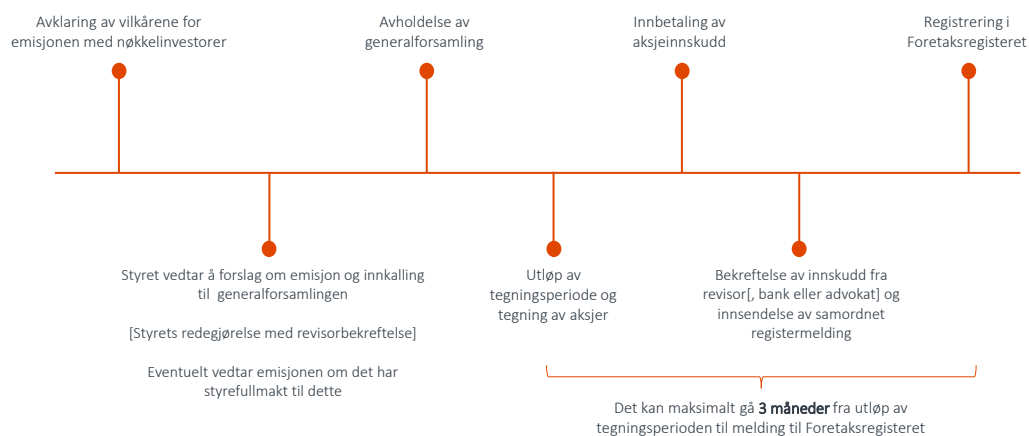
Tingsinnskudd

- Tilfører naturalinnskudd
- Krever revisorbekreftet styredegjørelse
- Innskudd må bekreftes av revisor

12

Typisk tidslinje for kapitalforhøyelse ved emisjon av aksjer

13

Skattekonsekvenser ved kapitalforhøyelser

Kontantemisjon

- Investor: Ingen skatt av å skyte inn kontanter
- Selskapet: Aldri skatteplikt for emisjon

Emisjon ved motregning

- Investor: Fordringen er realisert
  - Ulik skatt i og utenfor næring
- Selskapet: Ikke skatt ved realisasjon av gjeld
  - *NB: Tap av fremførbart underskudd ved ettergivelse av gjeld*

Emisjon ved tingsinnskudd

- Investor: Tingen er realisert
  - Gevinst eller tap?
- Selskapet: Inngangsverdi på tingen lik markedsverdi / emisjonsverdi

14

Nye aksjer vs. økning av pålydende

Nye aksjer

- Øker antall aksjer i selskapet, ikke pålydende per aksje
- Må** brukes når
  - Ikke alle aksjeeiere skal delta pro rata
  - Nye aksjeeiere skal tegne aksjer
- Kan** brukes når alle aksjeeiere deltar pro rata
- De nye aksjene får sin egen innskutte kapital og inngangsverdi - typisk forskjellig fra de eksisterende aksjene*

Økning av pålydende

- Øker pålydende verdi per aksje, ikke antall aksjer
- Kan** brukes når alle aksjeeiere deltar pro rata. Typisk aktuelt for familieselskaper og heleide selskaper
- Øker innskutt kapital og skattemessig inngangsverdi på samtlige aksjer
- Klart skattemessig gunstig hvis man er personlig eier**
  - *begrenset effekt for selskapsaksjonærer slik fritaksmetoden er i dag*

15

Case: burde advokaten ha anbefalt klient å øke pålydende...?

- Du har bistått en klient med å gjennomføre emisjoner i et selskap med utstedelse av nye aksjer til stadig økende tegningskurser. Selskapet har tjent gode penger og har utbyttegrunnlag.
  - Selskapet ønsker å tilbakebetale innbetalt kapital skattefritt fremfor å dele ut skattepliktig utbytte, men de første aksjene har kun en lav pålydende verdi som innskutt kapital
  - Hva er konsekvensen og hvordan løser man dette?
- **Variant 1: Selskapet er heleiet av en aksjonær**
  - Aksjespleis
- **Variant 2: Selskapet har flere aksjonærer**
  - Avhengig av eierstruktur
  - Noen får skattepliktig utbytte, noen får skattefri tilbakebetaling av aksjeinnskudd

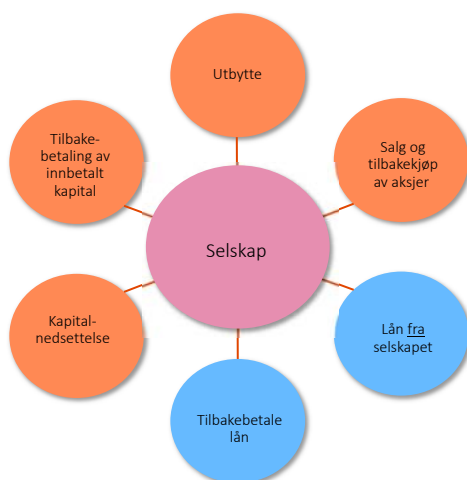
16

Uttak

Lån / utbytte / tilbakebetaling av kapital mm.

Ulike måter å ta penger ut av et selskap

Hovedregel (asl. § 3-6)

- Utdeling: Bare etter reglene om utbytte, kapitalnedsettelse, fusjon eller fisjon og tilbakebetaling etter oppløsning
- Enhver overføring av verdier som direkte eller indirekte kommer aksjeeieren til gode regnes som utdeling
- Verdien skal beregnes etter virkelig verdi på dagen for overføringen

Konsekvens ved ulovlige utdelinger (asl. § 3-7)

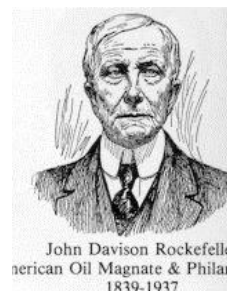
- Ved utdelinger i strid med bestemmelsene i loven, skal mottaker tilbakeføre det som er mottatt
- Gjelder likevel ikke hvis mottaker, da utdelingen ble mottatt, verken forsto eller burde ha forstått at den var ulovlig
- Den som på selskapets vegne medvirker til en beslutning om eller gjennomføring av ulovlig utdeling, og som forsto eller burde ha forstått at utdelingen er ulovlig, er ansvarlig for at utdelingen blir tilbakeført

Utbytte – selskapsrettslige hovedpunkter

- **Reguleres av asl. kapittel 8**
  - Styreprerogativ
  - Må stå igjen med netto eiendeler som gir dekning for aksjekapital og annen bundet egenkapital
  - Uttrykkelig krav om forsvarlig egenkapital og likviditet i § 3-4
  - Økt frihet under ansvar jf. (Prop. 111 L (2012-2013) s. 58-59)
  - Krever alminnelig flertall på GF
- **Økt fleksibilitet**
  - Utbytte basert på mellombalanse
  - Innebærer at positive resultater i løpet av året kan åpne for utbytte
  - Styrefullmakt til utbytte

"Do you know the only thing that gives me pleasure? It's to see my dividends coming in."

- John D. Rockefeller

 SELMER

19

Utbytte – skattemessige hovedpunkter

- **Personlige aksjonærer**
  - Beskattes med 35,2 %
  - Skattefritt skjermingsgrunnlag – ca. 1 % av kostpris årlig – kan utbetales uten skatt
- **Norske selskapsaksjonærer**
  - Fritaksmetoden
    - 0,66 % skatt for vanlige selskaper
    - 0 % dersom selskapet eier mer enn 90 % av aksjene
- **Utenlandske aksjonærer**
  - *Kildeskatt*, normalt 25 % som selskapet må trekkes til Norge – ofte satt ned til 10-15 % i skatteavtaler
  - EØS-unntak for selskapsaksjonærer
  - *NB: Kan få økt skatt dersom man deler ut "vanlig utbytte" i forbindelse med likvidasjon – kildeskatt på utbytte, men ikke på likvidasjonsutbytte når likvidasjonsprosessen er ferdig*

 SELMER

20

“

"Hadia Tajik (Ap) vil gå omstridt skattelov etter i sømmene:
– Det er blitt en ulikhetsmaskin

En regel i skatteloven sikrer Norges rikeste mange milliarder kroner i skattefrie inntekter hvert år. Nå får Arbeiderpartiet rødgrønn støtte til full gjennomgåelse av ordningen."

DN 23.08.21

SELMER

21

Tilbakebetaling av innbetalt kapital

- **Vedtas selskapsrettslig som utbytte eller som kapitalnedsettelse (med kreditorfrist)**
  - Hvis både innskutt og opptjent kapital: *Valgavgang* om det er tilbakebetaling av innskutt kapital eller utdeling av opptjent kapital
  - Bør i vedtaket betegne utdelingen som skattemessig tilbakebetaling av innbetalt kapital
  - *NB: Hvor lenge vil valgavgangen bestå? Regjeringen har nedsatt et utvalg som skal vurdere fritaksmetoden og visse andre skatteforhold*
    - *Kan i en del selskapsforhold være fornuftig å vedta tilbakebetaling av kapital og heller etablere en fordring på selskapet*
- **Skattefrie tilbakebetaling**
  - Men inngangsverdi på aksjene reduseres med det tilbakebetalt beløp. I realiteten en skatteutsettelse, men denne kan bli tilnærmet evig
    - *NB: Inngangsverdien kan bli negativ – viktig for gevinst / tap ved realisasjon*
  - Også der et AS eier aksjene kan tilbakebetaling av innbetalt kapital være gunstigere enn utbytte - slipper 0,66 skatt
  - Utløser ikke kildeskatt for utlendinger
- *NB: Skatteposisjonen innbetalt kapital følger aksjen og ikke aksjonæren – må ikke sammenblandes med kostpris / inngangsverdi*
  - Det er ikke alltid innbetalt kapital på en aksje tilsvarer aksjekapital og overkurs i selskapet
  - Størrelsen av innbetalt kapital må undersøkes konkret med selskapet og eventuelt revisor

SELMER

22

Typisk tidslinje for kapitalnedsettelse med utdeling

23

Salg i markedet og selskapets tilbakekjøp av aksjer

- **Norske personlige aksjonærer** - 35,2 % skatt på gevinst.
- **Norske selskapsaksjonærer** - Fritaksmetoden – ingen skatt
- **Utlendinger**
  - Norge har ikke beskatningshjemmel for gevinst på aksjer
    - (unntak om aksjonæren driver virksomhet i Norge og aksjene eies som del av virksomheten)
  - Ingen kildeskatt på aksjegevinst
- **I tillegg, hvis det er selskapet selv som kjøper aksjene**
  - Krever styrefullmakt vedtatt av GF med 2/3 flertall
  - Styrefullmakten må være registrert i Foretaksregisteret før kjøp
  - Kjøpesummen må ligge innenfor utbyttegrunnlaget
  - Kan det bli klassifisert som utbytte dersom eierforholdene ikke endres?
- For kjøper: Innbetalt kapital følger aksjen ...

SELMER

24

Tilbakebetaling av lån

- Selskapsrettslig ingen særlige krav, forutsatt at lånet er reelt
- Som allerede nevnt:
  - Tilbakebetaling av hovedstol er skattefritt
  - Tilbakebetaling av renter er skattepliktig (fradrag for selskapet)
  - Rente ut over skjermingsrente ekstrabeskattes
- **NB: Merk at (nytt) lån fra AS til aksjeeier utbyttebeskattes**
  - Hvis slikt lån tilbakebetales får man ikke reversert utbytteskatten, men anses å ha økt aksjenes innbetalte kapital
  - Egne regler om lån til aksjeeiere i aksjeloven, blant annet krav til utbyttegrunnlag og betryggende sikkerhet (§ 8-7 flg.)
  - Reglen om skatteplikt for aksjonæren **gjelder ikke** hvis aksjonæren er ansatt i selskapet og eier mindre enn 5 % av aksjene
    - Muliggjør at selskaper kan gi ansatte lån

25

Fusjon og fisjon - skatteeffektiv endring av eierstruktur og eierskap mv.

26

Case: Nestenkatastrofe – Transaksjonsform og struktur

- **Gründer AS skal selges til "We-Buy ASA". Gründerne eier aksjene privat, mens investorene eier via AS**
  - Kostpris for gründernes aksjer NOK 200 000
  - Vederlag gründere: cash MNOK 4 + "We-Buy"-aksjer MNOK 36

Gevinstskatt år 1: MNOK 39,8 x 0,35 = MNOK 14
- **Katastrofen kan avverges:**
  - A) Fusjon i stedet for oppkjøp: Gründer AS fusjoneres inn i heleid/nystiftet datterselskap av We-Buy og Gründer-aksjonærene får We-Buy-aksjer og et tilleggsvederlag på MNOK 4
  - B) Etablere holding for grundere før transaksjonen: Etableres via konsernfusjon og fisjon

27

Fusjon

- **Utgangspunkt**
  - Overføring av virksomhet, eiendeler, rettigheter og forpliktelser ("innmat") er skattepliktig realisasjon for både overdragende selskap og aksjonærer
  - Men skattefritt på visse vilkår; Aksjeloven kap. 13 og skatteloven kap. 11.
- **Fusjonstyper**
  - Vanlig fusjon ved opptak eller nystiftelse
  - Konsernfusjon ved fordringsmetoden (komplisert)
  - Fusjon mor-datter (forenklede regler)
  - Fusjon søsterselskaper (forenklede regler)
  - Fusjoner over landegrenser (mulig, men tidvis komplisert)
- **NB: Tekniske regler om kontinuitet, verdsettinger, beregning av bytteforhold, vederlagsaksjer mv**

28

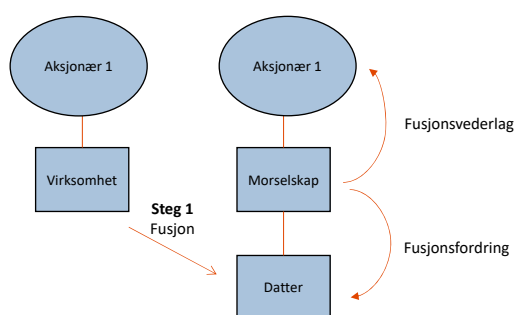
Fisjon

- **Regelverk tilsvarende fusjoner:**
  - Som utgangspunkt skattepliktig realisasjon for overdragende selskap som skiller ut eiendeler, rettigheter, men skattefritt dersom reglene om fisjon i aksjeloven kap. 14 og skatteloven kap. 11 følges
- **Fisjonstyper**
  - Vanlig fisjon ved overdragelse av deler av virksomhet/ eiendeler til eksisterende eller nytt selskap
  - Oppløsningsfisjon: All virksomhet/eiendeler fordeles på minst 2 selskaper
  - Konsernfisjon (komplisert)
  - Fisjoner over landegrenser (mulig, men komplisert)
- **NB: Tekniske regler om kontinuitet, verdsettinger, beregning av vederlagsaksjer mv**
- **NB: Et morselskap kan ikke fisjonere eiendeler rett ned i datter = uegentlig fisjon**

29

Etablering av holding – konsernfusjon (1/2)

- Gjennomføres skattemessig til kontinuitet
  - Ikke skatt for aksjonær eller selskap
- Legalsuksesjon (rettighetskontinuitet)
  - Kontraktsmotpartene til selskapet kan i utgangspunktet ikke motsette seg fusjonen

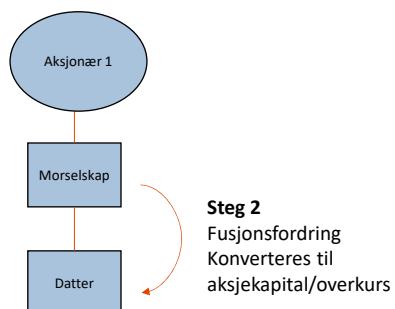
Obs:

- Husk MVA,
- latent skatt knyttet til fusjonsfordring
- Man mister org.nr.

30

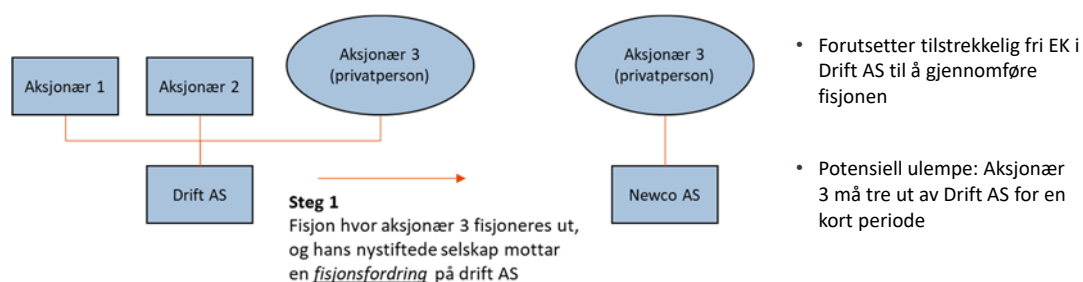
Etablering av holding – konsernfusjon (2/2)

SELMER

31

Etablering av holding – Fisjonsmodell (1/3)

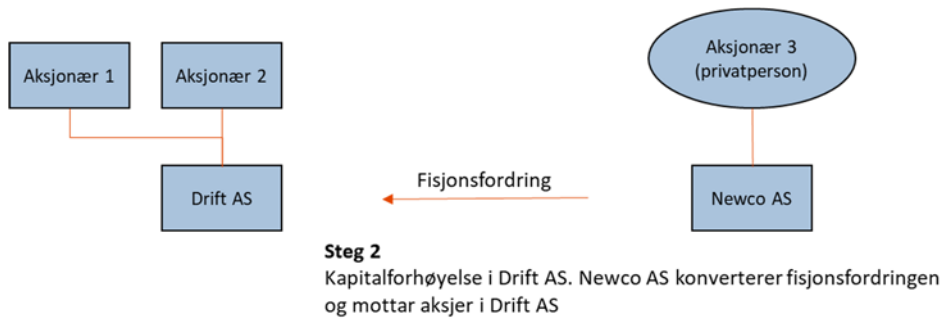
- Forutsetter tilstrekkelig fri EK i Drift AS til å gjennomføre fisjonen
- Potensiell ulempe: Aksjonær 3 må tre ut av Drift AS for en kort periode

SELMER

32

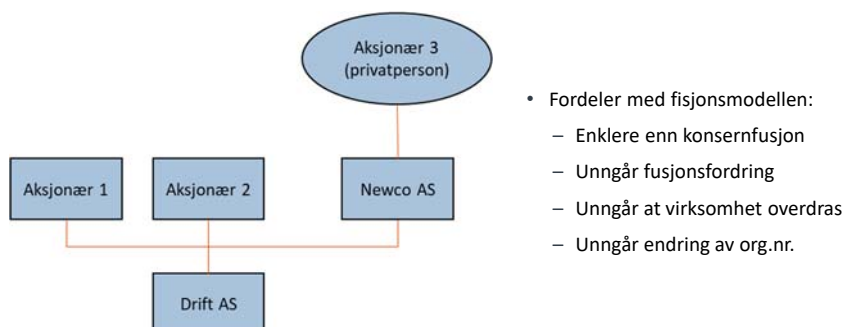
Etablering av holding – Fisjonsmodell (2/3)

SELMER

33

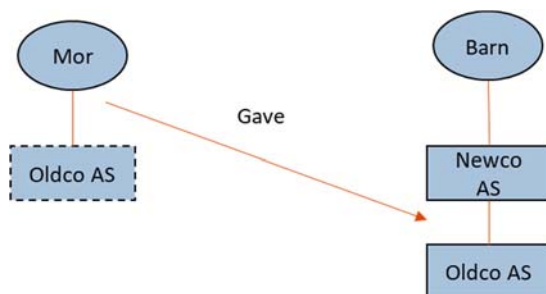
Etablering av holding – Fisjonsmodell (3/3)

SELMER

34

Etablering av holding 3 – ved generasjonsskifte

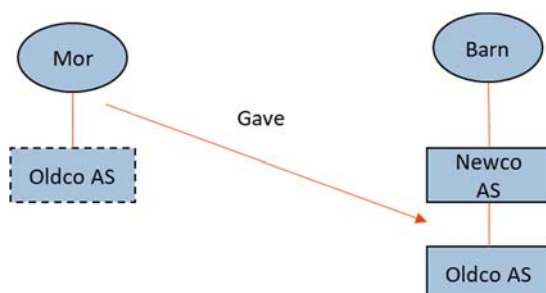

- Gave kan gis direkte til barnas holdingselskap
- Forutsetter at skatteposisjonene (innbetalt kapital og inngangsverdi) knyttet til aksjene til giveren er uten vesentlig verdi

SELMER

35

Etablering av holding 3 – ved generasjonsskifte

- Gave kan gis direkte til barnas holdingselskap
- Forutsetter at skatteposisjonene (innbetalt kapital og inngangsverdi) knyttet til aksjene til giveren er uten vesentlig verdi

SELMER

36

Regjeringens ferske forslag om stoppregel for bruk av et selskaps fly, båter og eiendom

37

Forslag om stoppregel for privat bruk av kontrollert selskaps eiendeler

- Privat bruk er skattepliktig allerede i dag. Men ofte bevismessige utfordringer for skatteetaten
- Regjeringen fremmet den 9. mai 2022 forslag om **stoppregel for privat bruk av visse eiendeler** eiet av eget AS
  - For å stoppe at AS mv. dekker private aksjonærers kostnader knyttet til **boligeiendom, fritidseiendom, båt, fly eller helikopter**, foreslås det utvidet uttaksbeskatning av selskapet og utbyttebeskatning av aksjonæren.
  - Nye regler vil gjelde for bde AS og ANS/DA som eier nevnte eiendeler og hvor en personlig skattepliktig **eier eller kontrollerer minst 50 % av selskapet**, direkte eller indirekte. Aksjer som eies/kontrolleres av nærstående inngår.
- Beskatningen er sjablongmessig
  - Bolig- og fritidseiendom: Sjablongen utgjør 0,5 % per uke av det høyeste av salgsverdi (takst mv) eller kostpris tillagt påkostninger.
  - Båt, fly og helikopter: Sjablongen utgjør 2 % per uke av anskaffelseskostnad tillagt påkostninger (104 % årlig!!)

38

Privat bruk av kontrollert selskaps eiendeler

- Det som skattlegges er disposisjonsretten og ikke faktisk bruk. Betyr at en vil bli skattlagt for det å ha tilgang til eiendelen. Det forhindrer beskatning om det kan dokumenteres at eiendelen brukes i inntektsgivende aktivitet (disse dagene eller ukene holdes utenfor sjablongbeskatningen)
- For å unngå tilpasninger må en se bort fra utleie til den private aksjonæren eller dennes nærstående. Leiebetalinger mv. fra disse reduserer bare sjablongbeskatningen krone for krone
- Sjablongen skal inntektsføres hos selskapet (som uttaksbeskatning) og hos den private aksjonæren (som utbyttebeskatning)
- Foreslått virkning fra og med inntektsåret 2023
  - Vil nok komme en del transaksjoner (salg av fly osv.) før årsskriftet.

39

Oppsummering

- **Pass på skatteposisjonen innbetalt kapital**
  - Gunstig både for personlige norske aksjonærer og utlendinger. Selskapene kjenner ofte ikke til denne posisjonen selv
  - Følger aksjen
- **Men hvor lenge varer valgadgangen?**
  - Vurdere å vedta tilbakebetaling av kapital og heller etablere en fordring på selskapet?
- **Nye aksjer vs. økning av pålydende**
  - Normalt skattemessig gunstig i familieselskaper og selskaper med få eiere å øke pålydende
- **Finansiell restrukturering – gjeldsettergivelse kan være fy-fy**
  - Alminnelig ettergivelse: Retten til fremføring av underskudd faller bort
  - Hvis kreditor i stedet for å ettergi gjeld selger/overdrar sin fordring til underpris, vil retten til å fremføre underskudd være i behold

40

Oppsummering – forts.

- **Utlendinger**
  - Utbytte gir kildeskatt, mens gevinst gir ikke kildeskatt (og ikke generell skatteplikt for gevinst)
  - Pass på ved likvidasjon – vent med utbetalinger!

- **Fusjoner og fisjoner**
  - Skattefritak krever korrekt gjennomføring og at bytteforhold mv beregnes etter spesifikke regler
  - Mange fallgruver regnskapsmessig og om fisjon/fusjon vil la seg gjennomføre
  - Manglende mva-justering knyttet til eiendom og anlegg kan medføre betydelige mva-tap

- **Et særtilfelle å være klar over**
  - Aksje med negativ inngangsverdi
  - Oppstår hvis man har kjøpt en aksje for et beløp som er lavere enn aksjens historiske innbetalte kapital og man deretter foretar tilbakebetalinger av innskutt kapital

41

Når du gir skatteråd ...

- **En viss plikt til uoppfordret skatterådgivning**
  - vurdere og rådgi om uforutsette eller atypiske skattekonsekvenser i en transaksjon
  - vurdere alternative transaksjonsstrukturer
- **Ut over "pliktig" skatterådgivning;**
  - god skatterådgivning er "win-win"
  - viser initiativ og skatteråd oppfattes som nødvendig del av juridisk rådgivning
- **Faktumkontroll**
  - En advokat må vurdere om det faktum som presenteres også innebærer realitet eller om klienten søker å regulere en *annen realitet*
  - Utarbeidelse av dokumentasjon basert på ikke-reelt faktum kan lede både klient og advokat i uføret
  - "Avdekking" av faktum ofte nøkkelen i god rådgivning !

42

Takk for oss!

Andreas Jarbø
Advokat, partner
a.jarbo@selmer.no

Sverre Hveding
Advokat, partner
s.hveding@selmer.no

